HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ובגבולין. לריך להבעיר מדורתן מבעוד יום כדי שתאחוז האש ברובו: ר' יהודה אומר. אם היתה מדורת פחמין אין לריך להמתין בהן שתאחז בכל שהוא והיא דולקת והולכת דאין לחוש כבה והולכת ות"ל לחתות בהן: **גמ' בן דרוסאי.** לפטיס היה ומבשל בישולי נכרים: **לימא נמי.** ממכל בן דרוסקי משום בישול: **כל שהוא.** מבושל כיד ישראל כמאכל בן דרוסקי שוב אין בגמרו משום בישולי נכרים: **גרוף.** מן הגחלים במגריפה שקורין ווילי"ל: **קטום.** מפרישים לפר מלמעלה כדי להפיג חומו שלא יוסיף הבל שבשת וזה מבשיל שהוא כמאכל בן דרוסקי לא מייתי' אם מבשל והולך בשבת: **דגבי תנור.** שהכלכות נדבקים בדופני התנור כביב הילכך מבעיא להו כי קרי מתחתן הך פניס דגבי דופני התנור או פניס הפונים למטה לחלל התנור לגד האור: **מדובקים בתנור.** וחומרת היא לפניס שכלפי האור ממהרין לקרוס: **הפס מגפת.** ואם פותח פי התנור עייל ביה זיקא וקדי ליה: **הכא לא מגפת.** דכתיב (שמות יב) על ראשו ועל קרבו ועל מגלי ליה לא קשי ליה זיקא הלכך אי לא דזריזין הן לסקור: **מכניס ופודים הוא דתפח.** להתיר את הקטיטין כל הלילה אבל מדורת בית המוקד שמיטה נורך גבוה אלא נורך כהניס לה הוחרה. ומעוך לאשיכה היינו טעמא דלא גזור משום דכהניס זריזין הם שכולם היו בני תורה ומדקדים ונזכרים ולא אתו לאתויי מאתמול: **כל אחד ואחד.** כל עץ ועץ ולא תימא כיון שאחזה ברוב מנין העלים: **ושמואל אמר.** כדי שלא יבוא לומר הבא עליה דקיס וניחא דתתיהן להבעיר את הלוז: **אני ר' חייא.** בפ' במה מדליקין לגבי מנורה להעלות נר תמיד[ב] שתהא שלהבת עולה מאליה אלמא כי אתי לאתויי מאתמול לא חיישינן: **בני חבורה.** הממנין על הספסל, זריזין הן. לכל העוסקים בקדשים זריזים וחכמים, הלכך לא ממתי (ערובין קג.) אי: שים רגים ומזדזם זה את זה (פסחים פה.). **וכהנים** זריזין הן. בקיאין הן בכל, דכתיב בהן (דברים לג) יוכיו משפטיך ליעקב (לקמן קיד:) אי: דכיון שנכנס לעבודה ניזוד שלמדוהו הלכות קודש (ערובין שם).

מוסף תוספות

א. ור' אליעזר מחמיר. תוס' ברמ"ש. ב. ור' אליעזר מיקל דדי בקרימת פניה דלגבי האור. תוס' ברמ"ש. ג. דנעשו כבר לחמו של מזבח שמתוך שהן לחמו של מזבח הרי הן כקרבן היום ודחו מבמועדו אפי' בשבת. תוס' פסחים פג: ד. ומיהו אפי' ללישנא קמא לא שרי אפילו בכשרים אלא במשלה בהן את האור. תוס' יומא מו. ה. דלאו תמיד. תוס' פסחים פג: ו. שבת היא לה' בכל מושבותיכם. תוס' קידושין ט.

תורה אור השלם

1 לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת:
שמות לה ג

2 הִנֵּה לָאֵשׁ נָתַן לְאֻבְלָה
אֶת שְׁנֵי קְצוֹתָיו אֻבְלָה
הָאֵשׁ וְתוֹכוֹ נָחָר הֻיְצַלָּח
לְמְלָאכָה: יחזקאל טו ד

3 וְהִמְלַךְ יוֹשֵׁב בֵּית הַחֹרֶף
בְּחֹדֶשׁ הַתִּשְׁעִי וְאֵת הָאֵשׁ
לְפָנָיו מְבֻעָרֶת:
ירמיהו לו כב

הגהות הב"ח

(א) גמ' ר' חייא אמר עד שיאחז העץ ממלאכת:

גליון הש"ס

גמ' אבל אהא מבעיר במדורת בית המוקד. עי' יומא דף טו ע"ב תוס' ד"ה ותפח: **שם אמר ר' אפא** הלכך בעינן רוב עבים. תוליז דף עו ע"ב וכעין זה סוטה דף מ ע"ב ותוליז דף סה ע"ב:

מוסף רש"י

בן דרוסאי. לפטיס היה ואוכל כל דבר המבושל קלח (ע"ז לח.). **בני חבורה.** הממנין על הספסל, זריזין הן. לכל העוסקים בקדשים זריזים וחכמים, הלכך לא ממתי (ערובין קג.) אי: שים רגים ומזדזים זה את זה (פסחים פה.). **וכהנים** זריזין הן. בקיאין הן בכל, דכתיב בהן (דברים לג) יורו משפטיך ליעקב (לקמן קיד:) אי: דכיון שנכנס לעבודה ניזוד שלמדוהו הלכות קודש (ערובין שם).

מוסף תוספות

א. ור' אליעזר מחמיר. תוס' ברמ"ש. ב. ור' אליעזר מיקל דדי בקרימת פניה דלגבי האור. תוס' ברמ"ש. ג. דנעשו כבר לחמו של מזבח שמתוך שהן לחמו של מזבח הרי הן כקרבן היום ודחו מבמועדו אפי' בשבת. תוס' פסחים פג: ד. ומיהו אפי' ללישנא קמא לא שרי אפילו בכשרים אלא במשלה בהן את האור. תוס' יומא מו. ה. דלאו תמיד. תוס' פסחים פג: ו. שבת היא לה' בכל מושבותיכם. תוס' קידושין ט.

לעזי רש"י

וודיל"ר [וודי"ל]. יציה. צוק"ש [צוקי"ש]. נדמי"ן.

רבינו חננאל

אסיקנא כמאכל בן דרוסאי יכל שהוא כמאכל בן דרוסאי מותר לשהותו ע"ג כירה אע"פ שאינה גרופה ולא קטומה. תחתון של פת. אוקימנא קרומת פנים המדובקים בתנור, וכיון שקרמו פניה מותר לשהותה. והכין מפרשא בפ' דלקמן בכירה [לז:]. **משלשלין את הפסח לתנור עם חשכה.** אוקימנא משום דבני חבורה זריזין הן הא שאר בני אדם לא. ואי גדיא הוא מינתח הוא, כלומר אינו שלם אלא מנותח שריר התנור שרי. **אבריי** דברחא, שריר שרי. לא שריר, רב ירמיה מדפתי אסר ורב אשי שרי, וקיי"ל כוותיה. **בשרא** אגומרי אסיר אלא א"כ נצלה כל צרכן. קרא חייא בתנור, רבינא שרי. ומחזיין את האור במדורת בית המוקד, משום דכהנים זריזין הם. וקרא לאיברים ופדרים הוא דאתא דכתיב לא תבערו אש בכל מושבותיכם, בכל מושבותיכם אינהם מבערים אבל אתם מבערים לאיברים ופדרים. **ובגבולין** שהיו שיציות האור ברובו. רב אמר רוב כל עץ ועץ. ושמואל אמר כדי שאין צריכין להביא אחרים שתחתיהן כדי שילילוק. והלכתא כשמואל דתני ר' חייא לסיועיה שתהא שלהבת עולה מאליה ולא על ידי דבר אחר. עץ יחידי. אסיקנא בעינן רוב עבים ורוב היקפו. **ואת האח לפניו מבוערת. רב אמר אחוואנה.** פי' עצי ערבה.

קנו א מיי' פ"ז מהל' שבת הלכה יט טור ושו"ע או"ח סי' רנה סעיף ה [ה] ב: קנז ב מיי' פ"ג מהלכות שבת הלכה טז טור שו"ע או"ח סימן רנד סעיף ב:

קנח ג (מיי' פי"ז מהל' מ"ב) טור ושו"ע יו"ד סי' קיג סעיף ח:

קנט ד מיי' פ"ג מהל' שבת הלכה יח סמג לאוין סה טור שו"ע או"ח סימן רנה סעיף ה:
לעיל סעיף ה:

קס ה ו מיי' שם הלכה טו:

קסא ז מיי' שם הל' כ:

קסב ח ט מיי' שם הל' יט סמג שם טור שו"ע או"ח סימן רנה סעיף ג:

ובגבולין כדי שתאחוז האור ברובו ר' יהודה אומר א**בפחמין כל שהוא: גמ'** וכמה א"ר אלעזר אמר רב ב**כדי שיצולו מבעו"י** כמאכל בן דרוסאי איתמר נמי ג**אמר רב אסי א"ר יוחנן** ד**כל שהוא כמאכל בן דרוסאי אין בו** משום בישולי נכרים ה**תניא חנניא אומר כל שהוא כמאכל בן דרוסאי מותר להשהותו** ע"ג כירה ואע"פ שאין גרופה וקטומה: אין נותנין את הפת כו': **איבעיא** להו תחתון האיך דגבי תנור או דילמא תחתון האיך דגבי האור ת"ש ר"א אומר ז**כדי שיקרמו** פניה המדובקין בתנור: ח**משלשלין את הפסח** מ"ט ג**משום דבני חבורה** זריזין הן הא לאו הכי לא והאמר ז**מר גדיא בין שריק בין לא שריק שפיר דמי התם מינתח** י**הכא לא מינתח:** יו**מאחזיין את האור וכו':** מנהני מילי אמר רב הונא יא**לא תבערו אש בכל מושבותיכם בכל מושבותיכם אי אתה מבעיר** יב**אבל אתה מבעיר במדורת בית המוקד מתקיף לה רב חסדא אי הכי אפילו בשבת נמי אלא אמר רב חסדא קרא כי אתא למישרי אברים ופדרים הוא דאתא** יג**ובהנים זריזין הן: ובגבולין כדי שתאחוז כו':** מאי רובן אמר רב רוב כל אחד ואחד ושמואל אמר כדי שלא יאמרו הבא עצים ונניח תחתיהן תנא רב חייא לסיועיה לשמואל יד**כדי** טו**שתהא שלהבת עולה מאיליה** ולא שתהא שלהבת עולה ע"י דבר אחר עץ יחידי רב אמר רוב עביו ואמרי לה ברוב היקפו טז**אמר רב פפא הלכך** יז**בעינן רוב עביו** ובעינן רוב היקפו כתנאי ר' חייא אמר (ו) כדי שישחת העץ ממלאכת האומן רבי יהודה בן בתירא אומר כדי שתאחז האש משני צדדין ואע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר **2 את שני** קצותיו אכלה האש ותוכו נחר היצלח למלאכה: 3**והאח לפניו מבוערת מאי אח אמר רב אחוונא ושמואל אמר עצים שנדלקו באחוונא ההוא דאמר להו מאן בעי אחוונא** אשתכח ערבתא א"ר הונא קנים אין צריכין רוב אגדן צריכין רוב גרעינין אין צריכין רוב נתנן בחותלות צריכין רוב מתקיף לה רב חסדא אדרבה איפכא מסתברא קנים מבדרן אגדן לא מבדרן גרעינין מבדרן נתנן בחותלות לא מבדרן איתמר נמי אמר

איבעיא להו תחתון האיך דגבי תנור. ולפ"ה לפי' לגבי האור ממהר לקרוס ומיבעיא ליה אם תחתון דקאמר ר' אליעזר דגבי תנור והא דקאמרי דבנן עד שיקרמו פניה אחת מפניה ואפילו בעלין מגי[א] ואם תחתון דקאמר ר"ש היינו דגבי האור אם כן הא דקאמרי דבנן עד שיקרמו פניה היינו כל פניה[ב] תא שמע ר' אליעזר כו' ופושטו לר"ש לאחוי[ר] ומיהו בירושלמי[ג] משמע להקל בא דקאמר התם ומודה ר"ש בלחם הפניס שאין קרוי לחם עד שיקרמו פניו בתנור משמע להכא מגי בקרימה כל דהו אבל בלחם הפניס בעינן קרימה מעליא. ריב"ן[ד]:

למשרי אברים ופדרים. ות"ת מי מכניס ופדריס למול כלפ"ה הא אמר בפרק [במה מדליקין] (דף כד:) עולת שבת בשבתו ולא עולת חול בשבת ומי מכניס ופדריס לשבת ומשמעינן מנכל מוצאותיכם לתע"ג דמלמען כל הלילו ואפשר להקטיון בחולו של מועד אפי' הכי לחי שבת הא מעולת שבת נפק מלממעט עולת חול להייגו ע"כ מכניס ופדריס לחול לשחיטה וזריק' עבר זמנו בשקיעת החמה ת"ק מכניס ופדריס לשבת קרניס בשבת וי"ל דלחתי למתני מכניס ופדריס לחול כשמלה כהן לחול מבעוד יום דאפי' הכי הא מלה כהן לחול כשמלה כהן לחול מבעוד יום ה"ק מכניס ופדריס לשבת היינו דוקא בשלא מלה כהן לחול כשמלה כהן לחול בין לת"ק בין לר' יוסי ג) מול דקטני מבעוד יום ומערכה בפני עלמן וסודרן לפי' בשבת ואפי' לרב דוקא לפליג התם היינו לחתי למתני בין שריק התנור שרי. **אברי** דברחא, שריק שרי. לא שריק, רב ירמיה מדפתי אסר ורב אשי שרי, וקיי"ל כוותיה. **בשרא** אגומרי אסיר אלא א"כ נצלה כל צרכן. קרא חייא בתנור, רבינא שרי. ומחזיין את האור במדורת בית המוקד, משום דכהנים זריזין הם. וקרא לאיברים ופדרים הוא דאתא דכתיב לא תבערו אש בכל מושבותיכם, בכל מושבותיכם אינהם מבערים אבל אתם מבערים לאיברים ופדרים. **ובגבולין** שהיו שיציות האור ברובו. רב אמר רוב כל עץ ועץ. ושמואל אמר כדי שאין צריכין להביא אחרים שתחתיהן כדי שילילוק. והלכתא כשמואל דתני ר' חייא לסיועיה שתהא שלהבת עולה מאליה ולא על ידי דבר אחר. עץ יחידי. אסיקנא בעינן רוב עביו ורוב היקפו. **ואת האח לפניו מבוערת. רב אמר אחוואנה.** פי' עצי ערבה.

ועי"ק והא במשמעותיכם מצטריך למריפת בת כהן דלא לחיי שבת כדלרבי' פ"ק דיבמות (דף ו: ושם) ופרק אחד דיני ממונות (סנהדרין לה:) נאמר כאן במושבותיכם כו' אף מושבות האמור כאן כו' וי"ל דהכא מכס דריס מלכתי' מושבותיכם ולא כתיב מושבות והא דלרבי' בפ"ק דקדושין (דף ט. ושם) מושבות דכתב רחמנא גבי שבת ל"ל וקאמר דסד"ת הואיל ונענין מועדות כתיב תנעי קדוש ב"ד כמועדות קמ"ל לא מלא תבערו אם בכל מושבותיכם דריס כדפירש הקונטרס דהוה לא כתיב בענין למועדות ומצטריך לה נמי כדלריס הכא אלא מושבותיכם דכתי' בתמור (ויקרא כג) [1] דהוה כתיב בענינא למועדות[ה]: **כדי שתהא שלהבת עולה מאיליה.** אלמא במקום שהקפיד הכתוב אלא יכול מגי שתהא שלהבת עולה מאליה ואין לריך שתהא הפתילה שורפת בדוגמא: **עד שישחת ממלאכת האומן.** אבל למ"ד משתאחוז אחור משני לדדין אינו נשחת בהכי ממלאכת האומן ואע"ג דכתיב את שני קצותיו אלמא בהא היינו גמי בשהא עליס אין נשחתין כ"כ בשהיה ממלאכת האומן: